

ARUBA

EXAMEN MAVO 2019

Tijdvak-1
Maandag 13 mei
07.30 – 10.00

Aardrijkskunde

Opgavenblad

Dit examen bestaat uit **45** vragen.
Voor dit examen zijn maximaal **70** punten te behalen.
Dit examen bestaat uit **15** bladzijden.
Bij dit examen hoort ook een **werkblad**.

Vóór elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

AANWIJZINGEN

■ **Meerkeuzevragen**

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

□ **Open vragen**

- Wanneer bij een vraag een verklaring of uitleg wordt gevraagd, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.
- Geef niet méér antwoorden dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd, geef er dan twee en niet méér. Alleen de eerste twee redenen kunnen punten opleveren.
- Een foutief antwoord wordt altijd doorgestreept.
- Het gebruik van correctievloeistof en correctietape is niet toegestaan.

Internationalisering

Drie studenten voeren een discussie over internationalisering.

Isabelle zegt: "Internationalisering is een natuurlijk verschijnsel."

Jorge zegt: "Internationalisering is een menselijk verschijnsel."

Ciara zegt: "Internationalisering is zowel een natuurlijk als een menselijk verschijnsel."

- 1p ■ 1. → Wat is juist?
- A Ciara heeft gelijk.
 - B Jorge heeft gelijk.
 - C Isabelle heeft gelijk.
 - D Ze hebben alle drie ongelijk.

- 2p ■ 2. Geef op je antwoordblad met een kruis (x) aan of de volgende zinnen bij het kop-, midden- of staart fase van productie behoren.

	Kop-fase	Midden-fase	Staart-fase
1. Samenstellen van producten			
2. Distribueren van producten			
3. Reclamecampagne voor het product			
4. Bedenken van nieuwe producten			
5. In elkaar zetten van het product			

Azië specialiseert zich in het maken van kleding en schoenen en dat levert een heleboel werk op. Europa is afzetmarkt voor goedkopere producten van Azië en kan zich specialiseren in bijvoorbeeld het bedenken van nieuwe producten, ontwerpen en marketing.

- 1p ■ 3. → Welk begrip past bij bovenstaande tekst?
- A Flexibiliteit
 - B Concurrentie
 - C Onderaannemers
 - D Comparatief voordeel

- 2p ■ 4. Een kledingfabriek uit België wordt met een kledingfabriek uit Taiwan vergeleken. → Kruis aan (x) welke bewering bij de fabriek uit België past en welke bewering bij de fabriek uit Taiwan.

	Kledingfabriek uit:	
	België	Taiwan
1. Verfstoffen met chemicaliën zijn niet verboden.		
2. Werknemers krijgen de overuren uitbetaald.		
3. Er zijn voorschriften voor brandgevaarlijkheid.		
4. Werknemers dragen geen hoofddoek en mondkapje tegen de stof.		

Bron 1
Kinderarbeid

Kinderarbeid berooft kinderen van hun kindertijd en hun recht op scholing. Daarnaast is het schadelijk voor hun lichamelijke en geestelijke gezondheid. Kinderarbeid is een complex probleem, daarom hanteert Unicef een veelzijdige aanpak.

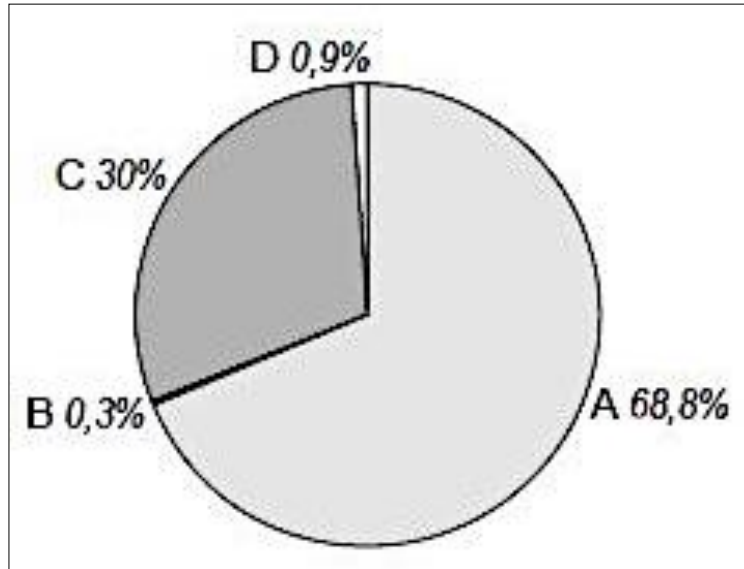

- 2p ☐ 5. Lees bron 1.
→ Geef één voorbeeld van schade aan lichamelijke gezondheid en één aan geestelijke gezondheid.
-
- 2p ☐ 6. In de tekst (bron 1) staat dat Unicef een veelzijdige aanpak hanteert.
→ Beschrijf twee (2) manieren waarop Unicef het probleem kinderarbeid kan aanpakken.
-
- 2p ☐ 7. Voor de landbouw zijn drie (3) productiefactoren belangrijk. Aruba kent grote uitdagingen als het gaat om de landbouw. Meestal zijn twee productiefactoren niet aanwezig of de hoeveelheid van de productiefactor is niet genoeg.
→ Benoem één (1) productiefactor die geïmporteerd moet worden om landbouw op Aruba grootschalig uit te oefenen. Motiveer je antwoord.
-
- 1p ☐ 8. Schrijf één (1) voordeel op van de commerciële landbouw van aloë voor de Arubaanse bevolking.
-
- 1p ☐ 9. Een actieve handelsbalans in de landbouw betekent:
A De waarde van de arbeidskosten is hoger.
B De waarde van de productiekosten is lager.
C De waarde van de uitvoer is hoger dan de waarde van de invoer.
D De waarde van de invoer is hoger dan de waarde van de uitvoer.

Omgaan met natuurlijke hulpbronnen

Bron 2

Verdeling van zoetwater op aarde in procenten.

- 1p ■ 10. In bron 2 is de verdeling van zoetwater op aarde in procenten weergegeven. ➔ Welk zoetwater wordt aangegeven met de letter A in het diagram?
- A Landijs
 - B Grondwater
 - C Oppervlaktewater
 - D Meren en rivieren

- 2p ■ 11. Lees de onderstaande zinnen a, b, c en schrijf achter elk cijfer het bijhorende woord.
Kies uit: huishoudens, industrie, landbouw
- a Op wereldniveau wordt het meeste water gebruikt voor ____1____
 - b Bij de het maken van producten wordt proceswater of koelwater gebruikt ____2____
 - c In rijke landen wordt het meeste zoetwater gebruikt voor ____3____

- 2p □ 12. Volgens omroep NOS in Nederland gaat in de toekomst het regiem van de Rijn veranderen door invloed van klimaatverandering. ➔ Leg uit hoe klimaatverandering het regiem van de Rijn kan beïnvloeden.

Bron 3

De Itaya River in Iquitos Peru

De Itaya Rivier in Iquitos Peru (bron 3) is ernstig vervuild. Het welvaartspeil speelt een rol bij de mogelijkheid van de overheid om dit probleem aan te pakken.

2p

13. ➔ Leg het verband uit tussen het welvaartspeil en de mogelijkheid van de overheid om dit probleem aan te pakken.

Bron 4

Paraná rivier

Bekijk bron 4.

2p

14. Schrijf welke letter (A, B, C) de benedenloop van de rivier Paraná aanduidt en schrijf één (1) kenmerk van de benedenloop.

Bron 5
Shanghai China

De stad Shanghai ligt in een groot deel van China waar veel neerslag valt. Toch is in Shanghai grote waterschaarste. Meer dan één miljoen mensen in de stad Shanghai hebben een langdurig tekort aan water. Het watertekort is onder andere ontstaan door de toename van de bevolking.

Bekijk bron 5.

- 2p ☐ 15. ➔ Noem twee (2) oplossingen voor het groeiende water tekort in Shanghai.

Hieronder staan enkele voordelen en nadelen van stuwdammen beschreven.

- 2p ☐ 16. ➔ Kruis aan achter elk voorbeeld als het om een voordeel of een nadeel gaat.

Voorbeelden:	voordeel	nadeel
1. Een stuwmeer dient als bescherming tegen overstromingen.		
2. Waterkrachtcentrale is duur om te bouwen.		
3. Energiebron is schoon.		
4. De visstand is lager.		
5. Water uit het stuwmeer wordt gebruikt voor irrigatie.		

Bron 6

Landbouw verspilt grondwater - Volkskrant - 7 maart 2012

Landbouw verspilt grondwater

Het grondwaterpeil daalt in grote delen van de wereld onrustbarend.

De grote boosdoener is de landbouw.

In het westen van India, bij de stad Ahmedabad in de deelstaat Gujarat, is het bijna zover. Central Ground Water Board schreef eind vorig jaar, dat er geen bruikbaar grondwater meer uit de putten naar bovenkomt. Jarenlang werd elke put in de omgeving, zodra die droog viel een metertje dieper uitgegraven. Grondwater leek uit een bodemloze put te komen: het kon niet op. Maar nu is de bodem bereikt.

Lees bron 6.

- 1p ☐ 17. Schrijf één (1) overeenkomst op tussen de grondwatervoorraad bij de stad Ahmedabad en de grondwatervoorraad op de prairies van de Verenigde Staten.

In India hebben ze het droogteprobleem proberen op te lossen door telkens dieper te graven naar water. In de Verenigde Staten heeft men zich ook aangepast aan de droogte.

- 1p ☐ 18. ➔ Leg uit op welk manier landbouw in de prairies in de Verenigde Staten zich hebben aangepast aan de droogte.

Bron 7

Water in Israël

De Waterautoriteit in Israël zegt op 26 augustus 2018 dat veel van de meren in Israël, rivierbeddingen en aquifers zich op een ongekende 100-jarige dieptepunten bevinden. Israëli's hebben de huidige droogte niet zo erg gevoeld als droge periodes in het verleden, omdat Israël in de afgelopen vijf jaren enorme ontziltingsfabrieken aan de Middellandse Zeekust bouwde, die nu zo'n 70 procent van het drinkwater van het land verzorgen.

Lees bron 7.

- 1p ☐ 19. Wat is een natuurlijke oorzaak voor het waterprobleem in Israël?

In mei 2018 introduceerde het Waterautoriteit in Israël een openbare advertentiecampagne met de titel "Israël droogt weer uit", bedoeld om de Israëli's eraan te herinneren dat waterbesparing thuis nog steeds belangrijk is.

- 2p ☐ 20. ➔ Noem twee (2) maatregelen die de mensen van Israël kunnen nemen om thuis water te besparen.

Steeds minder inwoners van de droge gebieden in de Sahara zijn nomaden.

- 1p ☐ 21. ➔ Schrijf één (1) technologische reden op waarom tegenwoordig minder inwoners van de Sahara nomaden zijn.

Bron 8

Wateroogsten in de Sahara

In droge gebieden zijn mensen helemaal afhankelijk van neerslag. Als het regent, proberen ze het kleinste beetje water op te vangen. Een helling wordt dan in kleine dammetjes verdeeld in vele stukjes (percelen). Als het gaat regenen, kan het water makkelijk worden gevangen in een dammetje. Het opvangen van water gaat gemakkelijker als in het gebied ...X... aanwezig is.

Lees bron 8.

- 1p ☐ 22. Welk begrip hoort in de plaats van X te staan?
- A Reliëf
 - B Regime
 - C Verdamping
 - D Grondwater

Naast droge gebieden zijn er ook gebieden die veel water moet verwerken. Bangladesh in Zuid Azië heeft elk jaar te maken met overstromingen. Deze natuurramp heeft zowel voordelen als nadelen voor de boeren in Bangladesh.

1p ☐ 23.

→ Benoem één (1) voordeel van overstromingen voor boeren in Bangladesh.

Bron 9

Ontwikkelingskenmerken

	Land X	Land Y
Inkomen per inwoner	\$3000 per jaar	\$12.500 per jaar
Geboortecijfer	27	11
Levensverwachting	63	76
Zuigelingensterfte	64	8

Lees bron 9.

3p ☐ 24.

→ Welke land (X of Y) laat de ontwikkelingskenmerken van een ontwikkelingsland zien? Motiveer je antwoord met gegevens uit bron 9.

Biomassa wordt ook tot duurzame energie gerekend, maar is eigenlijk niet écht duurzaam.

1p ☐ 25.

→ Waarom is biomassa niet écht duurzaam?

Bron 10

Laadpaal bij Super food

Laad op terwijl je shopt!

Op Aruba kan men tegenwoordig de elektrische auto laten opladen bij Super Food. Daar is onlangs een elektrische oplaadpaal geïnstalleerd. De elektriciteit voor deze oplaadpaal is een vorm van duurzame energie.

Lees bron 10.

1p ☐ 26.

→ Van welke alternatieve energiebron krijgt deze laadpaal elektriciteit?

Bron 11

Horizonvervuiling Wikipedia (tekst aangepast)

Horizonvervuiling is het plaatsen van objecten of nemen van maatregelen die het beeld van de horizon of de harmonie van het landschap verstoren. Anders gezegd: men is van mening dat het niet thuishoort, men verwacht het niet of men vindt het zelfs lelijk.

Lees bron 11.

1p ☐ 27.

Schrijf één (1) voorbeeld van een alternatieve energiebron op Aruba dat beschouwd kan worden als een vorm van horizonvervuiling.

Arubaanse landschappen

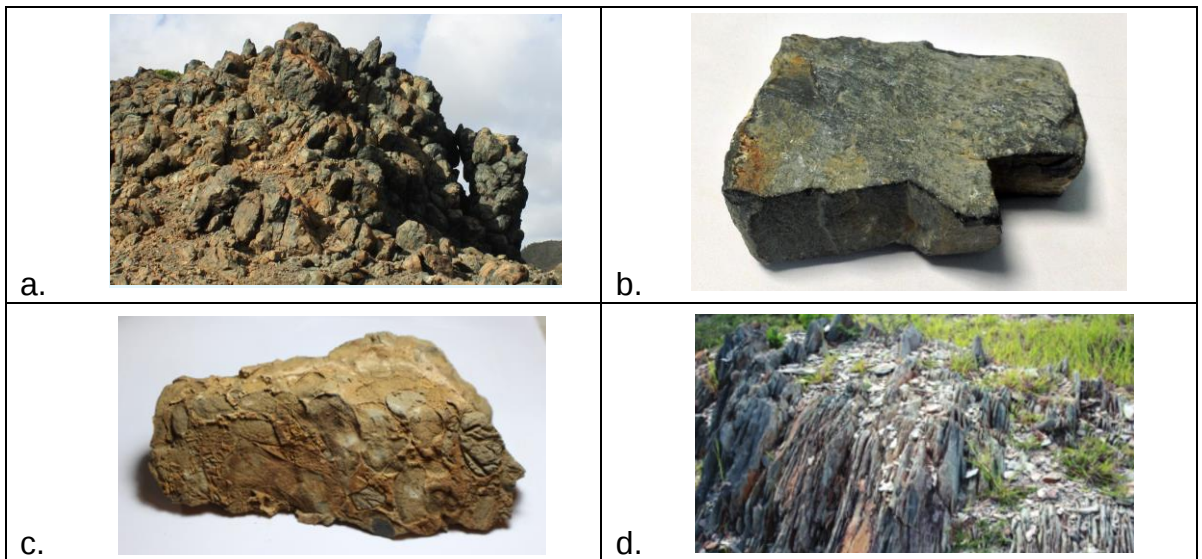
1p ■ 28. Hoe kunnen geologen de ouderdom van gesteenten vaststellen?

2p ■ 29. Onderstaand stukje tekst gaat over het ontstaan van de Caribische plaat. In de tekst ontbreken vijf (5) woorden.
→ Schrijf de ontbrekende woorden bij de cijfers één (1) tot en met vijf (5).
Kies uit: westelijke - oostelijke - opheffing - subductie - 75 miljoen
- 90 miljoen - continentale - oceanische

Zo'n _____ 1 _____ jaar geleden in de periode Boven-Krijt stroomde lava uit onderzeese scheuren in de aardkorst. Zo vormde zich op de plaats van de huidige Galapagos eilanden een _____ 2 _____ plaat.
Ongeveer _____ 3 _____ jaar geleden botste het zuidelijke deel van de oceanische plaat tegen de Zuid-Amerikaanse plaat. Langzaam drong deze nieuwe plaat zich tussen de oudere Noord- en Zuid- Amerikaanse platen in en er vond _____ 4 _____ plaats.
Terwijl de Caribische plaat verder in _____ 5 _____ richting werd geduwd, veranderde ongeveer 65 miljoen jaar geleden de plaatbeweging.

Bron 12

Gesteenten in Aruba Lava Formatie

Gesteenten kunnen afhankelijk van hoe ze gevormd zijn worden ingedeeld in:

- Stollingsgesteenten;
- Afzettingsgesteenten of sedimenten;
- Metamorfe gesteenten.

Bekijk bron 12.

2p ■ 30. → Wat voor soort gesteenten zijn de bovenstaande afbeeldingen (a, b, c, d)?

In het Parke Nacional Arikok zijn vier zones te onderscheiden. Elke zone

- 2p ■ 31. kenmerkt zich door een specifiek gebruik, ontwikkeling en bescherming.
 ➔ Wat hoort bij elkaar?

1. Spaans Lagoen gebied	a. Relatief ongestoorde rooisystemen van bron tot monding
2. Centrale Zone	b. Het belangrijkste leefgebied van de endemische cascabel
3. Zuidelijke Zone	c. Een gebied met een relatief hoge recreatieve druk
4. Noordelijke Zone	d. Het vormt de zuidelijke verbinding met de zee en heeft een belangrijke ecologische functie.

- 2p □ 32. Lees de onderstaande krantenartikelen (1, 2, 3, 4) en geef aan of het een voorbeeld is van exogene krachten of endogene krachten.

Krantenartikel 1 De Alpen schuiven elk jaar een klein beetje op naar het noorden 14 augustus 2018 De Alpen driften naar het noorden. Gemiddeld beweegt het gebergte zich jaarlijks een halve millimeter noordwaarts en wordt het rond de 1,8 millimeter hoger. Het team van het Duitse Geodetische Onderzoeksinstituut had de metingen van meer dan 300 gps- antennes in het Duitse, Oostenrijkse, Sloveense, Italiaanse, Franse en Zwitserse Alpen geanalyseerd.	Krantenartikel 2 Zeker elf doden door aardbeving van 5,9 op Haïti 7 oktober 2018 Vannacht is Haïti getroffen door een aardbeving met een kracht van 5,9 op de schaal van Richter. Er zijn minstens elf mensen om het leven gekomen. De slachtoffers raakten bedolven onder het puin toen de gebouwen instortten waar ze inzaten. De president roept de bevolking op om kalm te blijven.
Krantenartikel 3 Drie doden door hevige sneeuwstorm in midden van VS. 15 april 2018 In het midden van de Verenigde Staten hebben barre weersomstandigheden al aan drie mensen het leven gekost, onder wie een 2-jarige peuter. Het gebied dat verlangt naar een warm lentezonnetje wordt geteisterd door zware sneeuw- en hagelstormen.	Krantenartikel 4 Apocalyptische beelden van dodelijke zandstormen in India 3 mei 2018 Bij zandstormen en zware regenbuien in het noorden van India zijn vannacht meer dan 116 mensen omgekomen. Bij het noodweer vielen ook meer dan 140 gewonden. Gedurende de zomer, die in India net is begonnen, komen zandstormen met hevige rukwinden in het noorden van het land vaak voor.

Hoe wordt het proces genoemd waarbij materiaal uit de mantel aan de oppervlakte naar buiten stroomt.

- 1p ■ 33. A Plutonisme
B Vulkanisme
C Sferoïdale verwerking
D Mechanische verwerking
-

Bron 13
Tonaliet

- 1p ■ 34. Bekijk bron 13.
Welke cyclus van het gesteente tonaliet is juist?
A Magma – stolling – stollingsgesteente – dieptegesteente
B Magma – stolling – metamorf gesteente – dieptegesteente
C Lava – stolling – stollingsgesteente – uitvloeingsgesteente
D Lava – stolling – afzettingsgesteente – uitvloeingsgesteente
-

Sferoïdale verwerking tast het gesteente tonaliet aan op twee (2) manieren. De verwerking tast de hoeken van de steen aan en het vormt onder andere holtes in het gesteente.

Bekijk bron 13.

- 1p ■ 35. ➔ Wat is juist?
A De hoeken van tonaliet verwerken door erosie.
B De hoeken van tonaliet verwerken alleen aan het aardoppervlak.
C De hoeken van tonaliet verwerken alleen onder het aardoppervlak.
D De hoeken van tonaliet verwerken vooral onder het aardoppervlak en minder aan het aardoppervlak.
-

- 1p □ 36. In de Aruba Batholiet en Aruba Lava Formatie zitten kwartsaders.
Welke erts werd tussen 1824 en 1916 uit deze kwartsaders gewonnen?

Over de vorming van kalkterrassen op Aruba worden twee uitspraken gedaan.

Uitspraak A: De eerste koraalriffen die de basis vormen voor onze kalkterrassen vormden zich aan het einde van de Tertiair.

Uitspraak B: Een bijzonderheid van de formatie kalkterrassen is dat ze gevormd zijn door levende organismen.

- 1p ■ 37. Wat is juist?
- A Alleen uitspraak A is juist.
 - B Alleen uitspraak B is juist.
 - C Uitspraak A en B zijn beide juist.
 - D Uitspraak A en B zijn beide onjuist.

Verschillende fasen bij de vorming van koraalriffen rondom Aruba.

1. Afbraak van de koraalriffen door de golven.
2. Aanwezigheid van tropisch warm, helder, schoon en ondiep water.
3. Nieuwe poliepen bouwen een nieuw "kommetje" over de oude heen.
4. Duizenden koraalpoliepen bouwen "kommetjes" van kalksteen om zich heen.

- 2p □ 38. ➔ Zet de fasen (1, 2, 3, 4) van de vorming van koraalriffen rondom Aruba in de juiste volgorde.

In het Pleistoceen daalde de temperatuur op aarde en ontstonden ijsmassa's.

- 2p □ 39. ➔ Hoe heet de geologische periode waarin temperaturen voor een lange periode dalen?
- ➔ Welk direct gevolg heeft de daling van de temperatuur op aarde voor de zeespiegel?

Bron 14

Grot van Fontein, Parke Nacional Arikok

Bekijk bron 14.

Deze formatie is te zien in de grot van Fontein in het Parke Nacional Arikok.

- 2p □ 40. ➔ Welke formatie is in bron 14 te zien?
- ➔ Hoe is deze formatie ontstaan?

Bron 15

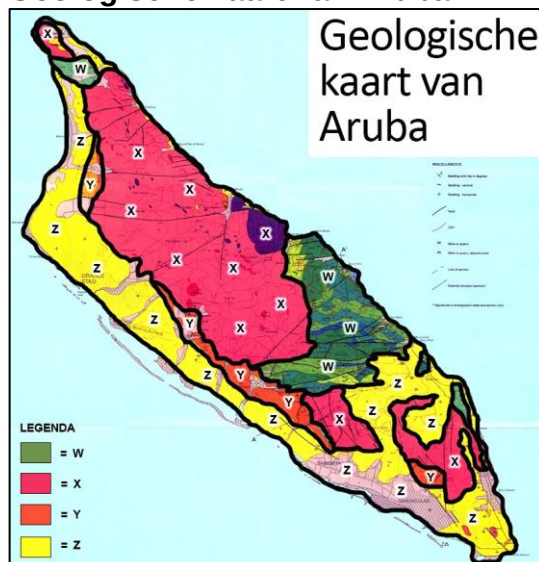
Sero Cristal

- 1p ■ 41. Delen van het middenterras bij Sero Cristal wordt afgegraven (bron 15).
Schrijf één (1) negatief gevolg van het afgraven van Sero Cristal voor Aruba.

Bron 16

Geologische kaart van Aruba

- 2p ■ 42. Bekijk bron 16.
Zet de landschappen (w, x, y, z) in de goede volgorde van oud naar jong.

- 2p ■ 43. Schrijf op twee (2) verschillen tussen puinstranden en zandstranden.
Kies uit: grindkorrels, kalkzandkorrels, rol- en schuifstenen, zuidkust, noordkust,

Verschil	Uit welk materiaal?	Waar op Aruba?
Zandstrand	...	...
Puinstrand	...	...

Bron 17

Natural Bridge Aruba

- 2p ☐ 44. Bekijk bron 17.
Beschrijf in het kort hoe deze plek in de toekomst eruit zal zien als de exogene krachten verder op de ingestorte brug inwerken.

Bron 18

Aruba: Moratorium op nieuwe hotels, timeshares en condominiums

change.org

5,473 have signed. Let's get to 7,500!

Het maakt niet uit wat voor politieke kleur je hebt of waar je geboren bent. Als je vindt dat we moeten **stoppen met de ongecontroleerde bouw van meer hotels en condominiums**. Dan is hier je kans! Sta op en laten we onze krachten bundelen om deze ontwikkelingen nu te stoppen! Onderteken deze petitie en deel het met familie en bekenden om ons te helpen met het inzamelen van minimaal 10.000 handtekeningen. Met deze hoeveelheid handtekeningen kunnen we onze politici eisen om het onderwerp van Moratorium serieus te nemen en het als zodanig in het Parlement te behandelen. Een verbonden Aruba kan meer bereiken dan een verdeeld eiland.

Definitie: Moratorium: (politiek) stopzetting

Lees bron 18 en lees de onderstaande stelling over het artikel over moratorium op nieuwe hotels.

Stelling: Volgens de schrijvers van deze petitie is een moratorium op nieuwe hotels, timeshares en condominiums op Aruba noodzakelijk voor een duurzame ontwikkeling van de toeristische sector op Aruba.

- 2p ☐ 45. Ben jij eens met deze stelling? Ja of Nee. Motiveer je antwoord.

EINDE

ARUBA

EXAMEN MAVO

2019

Tijdvak-1
Maandag 13 mei
07.30 – 10.00

Aardrijkskunde

Werkblad

Naam: _____

Examen
nummer: _____

A large, empty rounded rectangle intended for the student to write the total score.

Aantal punten

Dit werkblad bestaat uit **45** vragen.
Het werkblad bestaat uit **7** bladzijden.

1^e corrector2^e corrector**Internationalisering**

--	--

1p ■ 1. _____

--	--

2p ■ 2.

	Kop-fase	Midden-fase	Staart-fase
1. Samenstellen van producten			
2. Distribueren van producten			
3. Reclame campagne voor het product			
4. Bedenken van nieuwe producten			
5. In elkaar zetten van het product			

--	--

1p ■ 3. _____

--	--

2p ■ 4.

	Kledingfabriek uit:	
	België	Taiwan
1. Verfstoffen met chemicaliën zijn niet verboden.		
2. Werknemers krijgen de overuren uitbetaald.		
3. Er zijn voorschriften voor brandgevaarlijkheid.		
4. Werknemers dragen geen hoofddoek en mondkapje tegen de stof.		

--	--

2p □ 5. Lichamelijke gezondheid:

Geestelijke gezondheid:

--	--

2p □ 6.

1. _____
_____2. _____

--	--

--	--

2p ☐ 7. Productiefactor: _____

Uitleg:

--	--

1p ☐ 8. _____

--	--

1p ☐ 9. _____

Omgaan met natuurlijke hulpbronnen

--	--

1p ☐ 10. _____

--	--

2p ☐ 11. 1. _____
2. _____
3. _____

--	--

2p ☐ 12. _____

--	--

2p ☐ 13. _____

--	--

2p ☐ 14. Benedenloop is letter: _____

Kenmerk:

--	--

--	--

- 2p ☐ 15. 1. _____
2. _____

--	--

2p ☒ 16.

Voorbeelden:	voordeel	nadeel
1. Een stuwmeer dient als bescherming tegen overstromingen.		
2. Waterkrachtcentrale is duur om te bouwen.		
3. Energiebron is schoon.		
4. De visstand is lager.		
5. Water uit het stuwmeer wordt gebruikt voor irrigatie.		

--	--

1p ☐ 17. _____

--	--

1p ☐ 18. _____

--	--

1p ☐ 19. _____

--	--

2p ☐ 20. 1. _____
2. _____

--	--

1p ☐ 21. _____

--	--

1p ☒ 22. _____

--	--

1p ☐ 23. _____

--	--

--	--

3p ☐ 24. Kolom: _____

--	--

1p ☐ 25. _____

--	--

1p ☐ 26. _____

--	--

1p ☐ 27. _____

Arubaanse landschappen

--	--

1p ☐ 28. _____

--	--

2p ☐ 29. 1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

--	--

2p ☐ 30. a. _____
b. _____
c. _____
d. _____

--	--

2p ☐ 31. 1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

--	--

--	--

2p

32.

Krantenartikel 1.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

--	--

1p

33.

--	--

1p

34.

--	--

1p

35.

--	--

1p

36.

--	--

1p

37.

--	--

2p

38.

_____, _____, _____, _____

--	--

2p

39.

Naam geologische periode: _____

Direct gevolg van de daling van de temperatuur:

--	--

2p

40.

Formatie: _____

Hoe is deze formatie ontstaan?

--	--

--	--

1p ☐ 41. _____

--	--

2p ☐ 42. Oud → _____ , _____ , _____ , _____ → jong

--	--

2p ☐ 43.

Verschil	Uit welk materiaal?	Waar op Aruba?
Zandstrand	_____	_____
Puinstrand	_____	_____

--	--

2p ☐ 44. _____

--	--

2p ☐ 45. _____ ,

Motivatie:

EINDE

--	--

ARUBA

EXAMEN MAVO 2019

Tijdvak-1
Maandag 13 mei
07.30 – 10.00

Aardrijkskunde

Correctie voorschrift

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling voor het schooljaar 2018 - 2019

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de volgende regels.

Voor de beoordeling zijn de volgende regels van belang:

1. De directeur stelt zo spoedig mogelijk het door de kandidaten gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces-verbaal van het examen aan de examinerator ter hand.
2. De examinerator ziet het werk zo spoedig mogelijk na, wijst er de onvolkomenheden in aan en geeft het werk aan de gecommiteerde.
3. De gecommiteerde beoordeelt het zo spoedig mogelijk en levert het resultaat van de beoordeling uiterlijk twee dagen voor de bekendmaking van de cesuur in.
4. Indien de commissie, belast met de vaststelling van de opgaven, bindende normen voor de beoordeling van het werk heeft opgesteld, passen de examinerator en de gecommiteerde deze bij hun beoordeling toe.
5. Indien voor een vak twee of meer examineratoren optreden, bepalen zij in onderling overleg de behaalde scores per vraag. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het geschil voorgelegd aan de voorzitter van de examencommissie van de desbetreffende school. De voorzitter van de examencommissie kan hierbij in overleg treden met de voorzitter van de gecommiteerden. De voorzitter van de gecommiteerden kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde wordt gemiddeld met de dichtstbijzijnde beoordeling van de examinerator en de eerste gecommiteerde.
6. De examinerator en gecommiteerde drukken hun beoordeling uit in een cijfer uit de schaal van cijfers 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met één decimaal aan de hand van de omzettingstabel. De examinerator en gecommiteerde vermelden de door hen toegekende cijfers niet op het werk zelf, doch op een afzonderlijk vel papier.
7. De examinerator vult de vastgestelde cijfers voor het schriftelijk examen in op een lijst van cijfers, waarvan het model door de directeur van de Directie Onderwijs wordt vastgesteld. De examinerator en de gecommiteerde ondertekenen de lijst.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende regels van toepassing:

- 1 De examinerator tikt in de digitale versie van het scoreblad, verstrekt door het Examenbureau, de namen en/of nummers van **alle kandidaten** en het aan iedere kandidaat toegekende aantal scorepunten per vraag.
2. Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die **geen gehele getallen** zijn, of een **score minder dan 0** zijn **niet toegestaan**.
3. Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
 - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
4. Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de letter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.

5. Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
6. Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
7. Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het Examenbureau. Het is **niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel**. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
8. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
9. Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen. Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur. De directeur of een door hem aangewezen persoon stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 Het Examenbureau heeft de correctievoorschriften vastgesteld. De corrector mag **niet afwijken van het correctievoorschrift**.

NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

NB3 Als het Examenbureau vaststelt dat een (centraal) examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld in een erratum naar de directeur van de scholen gestuurd.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In geval dat het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen. In dat geval houdt het Examenbureau bij de vaststelling van de cesuur/N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen **kunnen maximaal 70 scorepunten worden behaald**.

4 Het beoordelingsmodel

vraag	antwoord	score
-------	----------	-------

Internationalisering

maximum score 1

- 1 **B** – Jorge heeft gelijk.

maximum score 2

2		Kop- fase	Midden- fase	Staart- fase
	1. Samenstellen van producten		x	
	2. Distribueren van producten			x
	3. Reclame campagne voor het product	x		
	4. Bedenken van nieuwe producten	x		
	5. In elkaar zetten van het product		x	

indien vijf (5) of vier (4) antwoorden juist

2

indien drie (3) of twee (2) antwoorden juist

1

indien minder dan twee (2) antwoorden juist

0

maximum score 1

- 3 **D** – Comparatief voordeel

maximum score 2

4		Kledingfabriek uit:	
		België	Taiwan
	1. Verfstoffen met chemicaliën zijn niet verboden.	x	
	2. Werknemers krijgen de overuren uitbetaald.		x
	3. Er zijn voorschriften voor brandgevaarlijkheid.	x	
	4. Werknemers dragen geen hoofddoek en mondkapje tegen de stof.		x

indien vier (4) antwoorden juist

2

indien drie (3) of twee (2) antwoorden juist

1

indien minder dan twee (2) antwoorden juist

0

maximum score 2	
5	Lichamelijke gezondheid:
	- Grote kans op zwaar lichamelijk letsel 1
	- Kunnen ongeluk krijgen met machines 1
	Geestelijke gezondheid:
	- Kunnen depressief worden 1
	- Extreme stress 1
	- Weinig zelfvertrouwen 1
maximum score 2	
6	- Controle op de schone kleren code. 1
	- Voorlichting geven en zorgen voor betaalbaar onderwijs. 1
	- Grote internationale bedrijven op het hart drukken dat ze een leefbaar loon aan hun arbeiders uitkeren. 1
maximum score 2	
7	Productie factor: kapitaal 1
	Uitleg:
	Machines moeten uit het buitenland geïmporteerd worden want die worden niet op Aruba gemaakt. 1
	of
	Productiefactor: arbeid 1
	Uitleg:
	Voor grootschalige productie zijn arbeidsmigranten nodig bij het oogsten. 1
maximum score 1	
8	Mogelijke voordelen:
	- Werkgelegenheid 1
	- Diversiteit aanbod aloë producten 1
	- Export: Deviezen voor Aruba 1
maximum score 1	
9	C – De waarde van de uitvoer is hoger dan de waarde van de invoer.

maximum score 2

- 15 Mogelijke antwoorden:
- water kopen; 1
 - zeewater ontzilten; 1
 - water van de rivier gebruiken; 1
 - afvalwater hergebruiken; 1
 - uit gebieden buiten de stad waterhalen; 1
 - stuwdammen bouwen. 1

maximumscore 2

- 16
Voorbeelden:	voordeel	nadeel
1. Een stuwmeer dient als bescherming tegen overstromingen.	x	
2. Waterkrachtcentrale is duur om te bouwen.		x
3. Energiebron is schoon.	x	
4. De visstand is lager.		x
5. Water uit het stuwmeer wordt gebruikt voor irrigatie.	x	
- indien vijf (5) of vier (4) antwoorden juist 2
- indien drie (3) of twee (2) antwoorden juist 1
- indien minder dan twee (2) antwoorden juist 0

maximum score 1

- 17 Bij beide grondwatervoorraden is er sprake van milieu-uitputting.

maximum score 1

- 18
- Door een deel van de grond braak te laten liggen (ongebruikt). 1
 - Door gewassen beter bestendig tegen droogte te planten. 1

maximum score 1

- 19 Weinig neerslag.

maximum score 2

- 20
- Minder lang douchen. 1
 - Waterbesparende wasmachine gebruiken. 1
 - Hergebruik van afvalwater om planten in de tuin water te geven. 1
 - Water opvangen tijdens de regenperiodes. 1

maximum score 1	
21	Voorbeelden van technologische mogelijkheden waardoor inwoners zich niet te verplaatsen om op zoek te gaan naar water: - ontziltingsfabrieken; 1 - pijpleidingen; 1 - aanleg van kanalen; 1 - stuwdammen; 1 - irrigatie. 1
maximum score 1	
22	A – Reliëf
maximum score 1	
23	Mogelijke antwoorden: - Vruchtbare slib op de akkers 1 - Mogelijkheid voor oppervlakte irrigatie 1
maximum score 3	
24	Kolom X. 1 Ontwikkelingskenmerken van een ontwikkelingsland: - laag inkomen - \$3000 per jaar. - hoog geboortecijfer - 27 - lagere levensverwachting - 63 - hoog zuigelingensterfte - 64 indien vier (4) antwoorden juist 2 indien drie (3) of twee (2) antwoorden juist 1 indien minder dan twee (2) antwoorden juist 0 <i>Opmerking:</i> <i>Scorepunten bij de ontwikkelingskenmerken toekennen alléén als de kandidaat in de eerste vraagdeel letter X als ontwikkelingsland benoemt.</i>
maximum score 1	
25	Je kunt het maar één keer gebruiken.
maximum score 1	
26	De kandidaat kan aangeven dat de laadpalen hun elektriciteit krijgen van de zonnepanelen op het dak van de Super Food.

27 **maximum score 1**
Windmolens bij Vaderpiet.

Arubaanse landschappen

28 **maximum score 1**
Door de gesteentelagen en de resten en afdrucken van vroeger leven te bestuderen.

29 **maximum score 2**

1. 90 miljoen
2. oceanische
3. 75 miljoen
4. subductie
5. oostelijke

indien vijf (5) of vier (4) antwoorden juist	2
indien drie (3) of twee (2) antwoorden juist	1
indien minder dan twee (2) antwoorden juist	0

30 **maximum score 2**

- a. stollingsgesteente
- b. stollingsgesteente
- c. afzettingsgesteente
- d. metamorfe gesteente

indien vier (4) antwoorden juist	2
indien drie (3) of twee (2) antwoorden juist	1
indien minder dan twee (2) antwoorden juist	0

31 **maximum score 2**

- 1 = d
- 2 = c
- 3 = b
- 4 = a

indien vier (4) antwoorden juist	2
indien drie (3) of twee (2) antwoorden juist	1
indien minder dan twee (2) antwoorden juist	0

32	maximum score 2		
	1. endogeen		
	2. endogeen		
	3. exogeen		
	4. exogeen		
	indien vier (4) antwoorden juist		2
	indien drie (3) of twee (2) antwoorden juist		1
	indien minder dan twee (2) antwoorden juist		0
33	maximum score 1		
	B – Vulkanisme		
34	maximum score 1		
	A – Magma – stolling – stollingsgesteente – dieptegesteente		
35	maximum score 1		
	D – De hoeken van tonaliet verweren vooral onder het aardoppervlak en minder aan het aardoppervlak.		
36	maximum score 1		
	Goud.		
37	maximum score 1		
	C – uitspraak A en B zijn beide juist.		
38	maximum score 2		
	2 , 4 , 1, 3		
	indien vier (4) antwoorden juist		2
	indien drie (3) of twee (2) antwoorden juist		1
	indien minder dan twee (2) antwoorden juist		0
39	maximum score 2		
	Een ijstijd.		1
	Daling van de zeespiegel.		1

maximum score 2

40 Een druipsteenzuil. 1
Door het samengroeien van een stalactiet en stalagmiet. 1

maximum score 1

41 De kandidaat kan aangeven dat het afgraven van Sero Cristal negatieve gevolgen heeft voor de natuur, het ecosysteem en toeristische attracties in het gebied.

maximum score 2

42 W – X – Y – Z
oud ----- jong

indien vier (4) antwoorden juist 2
indien drie (3) of twee (2) antwoorden juist 1
indien minder dan twee (2) antwoorden juist 0

maximum score 2

43

Verschil	Uit welk materiaal gevormd?	Waar op Aruba is het gevormd?
Zandstrand	Kalkzandkorrels	Z – ZW – ZO (Zuidkust)
Puinstrand	Rol- en schuifstenen	NO (Noordkust)

1
1

Punten toekennen alleen als de kandidaat correcte materiaal met bijhorende locatie benoemd heeft.

maximum score 2

44 De ingestorte brug breekt verder af tot dat daar een inham/boca ontstaat.

maximum score 2

45 De kandidaat is eens met de stelling. 1

In de motivatie moet de kandidaat inzicht tonen dat als Aruba vol wordt gebouwd met hotels is er minder plaats voor de natuur. De toeristen willen de schoonheid van de natuur zien. Hoe beter we het natuurlandschap behouden, hoe duurzamer het toerisme. 1

Punten alleen toekennen als de kandidaat eens is met de stelling en hierbij een correcte motivatie levert.

5 Inzenden scores

De examiner verwerkt **na de eerste correctie** de scores van **alle kandidaten** in alfabetische volgorde in de digitale versie van het scoreblad. Dit scoreblad wordt door het Examenbureau verstrekt.

De examiner mailt dit ingevulde **voorlopige scoreblad**, nog **voordat het werk naar de gecommiteerde wordt gestuurd**, naar het Examenbureau.

Nadat de bespreking van het werk met de gecommiteerde heeft plaatsgevonden, past de examiner het voorlopige scoreblad aan en stuurt deze **definitieve versie** naar het Examenbureau.

Het Examenbureau analyseert de scores en **stelt de definitieve cesuur/N-term vast**. Na vaststelling **ontvangen de directeurs van de scholen de omzettingstabel** voor het desbetreffende vak van het Examenbureau.

6 Bronvermeldingen

- Bron 1 vrij naar: [Online afbeelding] van <http://www.unicef.nl/bescherming/kinderarbeid>
Bron 2 vrij naar: [Online afbeelding] van <http://members.home.nl/h.f.jansen/ak/2009.htm>
Bron 3 vrij naar: [Online afbeelding] van <https://www.123rf.com/>
Bron 4 vrij naar: [Online afbeelding] van <https://en.wikipedia.org/>
Bron 5 vrij naar: [Online afbeelding] van <https://goshopshanghai.com/shanghai>
Bron 6 vrij naar: [Online afbeelding] van <https://www.volkskrant.nl/>
Bron 7 vrij naar: [Online afbeelding] van <https://dier-en-natuur.infonu.nl/>
Bron 8 vrij naar: De Geo Omgaan met natuurlijke hulpbronnen.
Bron 9 vrij naar: Grote Bosatlas
Bron 10 vrij naar: Eigen collectie G. Lee
Bron 11 vrij naar: <http://www.wikipedia.nl>
Bron 12 vrij naar: Nos Baranca
Bron 13 vrij naar: Eigen collectie M. Robles de Medina
Bron 14 vrij naar: [Online afbeelding] van <http://www.arubanationalpark.org>
Bron 15 vrij naar: [Online afbeelding] van <https://www.bondia.com/>
Bron 16 vrij naar: Nos Baranca
Bron 17 vrij naar: [Online afbeelding] van <https://i.pinimg.com/originals/>
Bron 18 vrij naar: [Online afbeelding] van <http://www.change.org>

Examen mavo aardrijkskunde tijdvak 1, 2019

Datum afname: 13 mei 2019

Bij de correctie van het onderdeel Aardrijkskunde dient rekening te worden gehouden met het volgende:

Vraag 2:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord voor onderdeel 3 (Reclame campagne voor het product) heeft aangegeven: Staart fase																		
Vraag 4:	In het beoordelingsmodel staat per abuis bij onderdeel: 1. (Verfstoffen met chemicaliën zijn niet verboden) bij kledingfabriek uit België, hier moet Taiwan staan aangegeven. 2. (Werknemers krijgen de uren uitbetaald) bij kledingfabriek uit Taiwan, hier moet België staan aangegeven. <table><tr><td>Zie tabel.</td><td colspan="2">Kledingfabriek uit:</td></tr><tr><td></td><td>België</td><td>Taiwan</td></tr><tr><td>1. Verfstoffen met chemicaliën zijn niet verboden.</td><td></td><td>x</td></tr><tr><td>2. Werknemers krijgen de overuren uitbetaald.</td><td>x</td><td></td></tr><tr><td>3. Er zijn voorschriften voor brandgevaarlijkheid.</td><td>x</td><td></td></tr><tr><td>4. Werknemers dragen geen hoofddoek en mondkapje tegen de stof.</td><td></td><td>x</td></tr></table>	Zie tabel.	Kledingfabriek uit:			België	Taiwan	1. Verfstoffen met chemicaliën zijn niet verboden.		x	2. Werknemers krijgen de overuren uitbetaald.	x		3. Er zijn voorschriften voor brandgevaarlijkheid.	x		4. Werknemers dragen geen hoofddoek en mondkapje tegen de stof.		x
Zie tabel.	Kledingfabriek uit:																		
	België	Taiwan																	
1. Verfstoffen met chemicaliën zijn niet verboden.		x																	
2. Werknemers krijgen de overuren uitbetaald.	x																		
3. Er zijn voorschriften voor brandgevaarlijkheid.	x																		
4. Werknemers dragen geen hoofddoek en mondkapje tegen de stof.		x																	
Vraag 5:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven bij: Lichamelijke gezondheid: - werk is te zwaar voor een kind. - ademen gevaarlijke chemicaliën. - kinderen kunnen doof worden. - kinderen krijgen groei problemen. - oververmoeidheid - depressiviteit Geestelijke gezondheid: - werken zonder slaap - analfabetisch/ geen onderwijs - vroeg volwassen worden																		
Vraag 6:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven: - strenge wetten tegen kinderarbeid voorstellen. - bedrijven op een blacklist zetten. - Het probleem op sociale media delen.																		
Vraag 7:	Ook goed rekenen indien de kandidaat bij productie factor: kapitaal, machines of mechanisatie als antwoord heeft gegeven.																		
Vraag 8:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven: - salarissen gaan stijgen. - lagere prijs bij aloë producten. - economische groei.																		

Vraag 12:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven: - meer water in de Rijn door meer neerslag.
Vraag 13:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven: - hoe hoger de welvaart van een land hoe meer kennis en geld beschikbaar is om waterproblemen aan te pakken.
Vraag 14:	Ook goed rekenen indien de kandidaat bij kenmerken van de benedenloop als antwoord heeft gegeven: - mondt uit in zee. - geschikt voor de scheepvaart.
Vraag 15:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven: - regenwater verzamelen. - weinig water gebruiken. - grondwater gebruiken.
Vraag 18:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven: - druppelirrigatie toepassen. - door grondwater te gebruiken voor irrigatie. - hergebruik van afvalwater.
Vraag 19:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven: - droogte
Vraag 21:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven: - waterleiding.
Vraag 24:	In de vraag staat niet aangegeven hoeveel gegevens uit de bron de kandidaat moet gebruiken in de motivatie. De normering wordt: indien vier (4) of drie (3) antwoord juist: 2 punten toekennen indien twee (2) of één (1) antwoord juist: 1 punt toekennen
Vraag 25:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven: - produceert niet genoeg energie voor onze groeiende bevolking.
Vraag 26:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven: - zonne-energie
Vraag 27:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven: - windenergie
Vraag 28:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven: - gesteenten bestuderen. - de resten en afdrucken van vroeger leven te bestuderen. - fossielen te bestuderen. - door de stralen te laten meten. - de geologische tijdschaal gebruiken.

Vraag 39:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven: Bij onderdeel 1: kwartair Bij onderdeel 2: water zit vast in de ijskappen
Vraag 41:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven: - natuur wordt weggevaagd of kapot gemaakt.
Vraag 44:	Ook goed rekenen indien de kandidaat als antwoord heeft gegeven: - de ingestorte brug breekt verder af. - er ontstaat een inham of boca. - daarna vormt daar een lengteduin.
Vraag 45:	Als de kandidaat in de eerste onderdeel van de vraag oneens is met de stelling maar toch een correcte motivatie heeft aangegeven, wordt voor een correcte motivatie één (1) deelscore toegekend.

Opgemaakt door:

ing. G. Loefstop
hoofd Examenbureau
Diana Pieters-Gonzalez

mw. M. Robles de Medina
TCD AK Mavo